

VARHAISKASVATUSYKSIKÖN TOIMINTASUUNNITELMA

Päiväkodit laativat vuosittain kaikkia yksikön toimintamuotoja koskevan toimintasuunnitelman kunnassa käytössä olevaan lomakepohjaan. Päiväkodin johtaja laatii suunnitelman syyskuun loppuun mennessä yhdessä päiväkodin henkilöstön kanssa ja sen hyväksyy varhaiskasvatuksen johtaja. Päiväkodin johtaja arvioi ja kehittää yksikkönsä toimintasuunnitelmaa säännöllisesti yhdessä henkilöstön kanssa. (Vasu, 5.)

Päiväkoti:
Lukuvuosi:Tiikko-Kaurasmäki
2018-2019**Käsitelty päiväkodissa (pvm)**28.09.2018**Päiväkodin johtajan allekirjoitus**Nina Toivonen

TIIKON PÄIVÄKOTI

Päiväkodin päivittäinen aukioloaika on klo 6.00-17.00. Mikäli päivähoitoa tarvitaan klo 17.00 jälkeen, tulee se kirjata Päikkyyn ajoissa. Yllättävistä työvuoromuutoksista johtuvat hoitoaikamuutokset sovitaan erikseen henkilöstön kanssa. Päiväkodin johtajana toimii Nina Toivonen ja vastaavana lastentarhanopettajana Meiju Kyllönen.

Tiikon päiväkodissa toimii neljä ryhmää:

Naavanutut, 1-3-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmä, n. 12 lasta.
Ryhmän henkilökunta: lastentarhanopettaja ja kaksi lähihoitajaa.

Tupasvillat, 1-3-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmä, n. 12 lasta.
Ryhmän henkilökunta: lastentarhanopettaja ja kaksi lähihoitajaa.

Mustikat, 3-5-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmä, n. 24 lasta.
Ryhmän henkilökunta: 2 lastentarhanopettajaa ja lähihoitaja.

Vadelmat, 3-5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatusryhmä, n. 24 lasta.
Ryhmän henkilökunta: lastentarhanopettaja ja kaksi lähihoitajaa.

TOIMINNAN KULKU

Ennen kello seitsemää kokoонnumme kaikki Naavanuttujen ja Tupasvillojen välisessä leikkihuoneessa. Lapset tulevat omista eteisistä ja vanhemmat saattavat heidät Nutuille. Omiin ryhmiin siirrytään viimeistään klo 7.30. Aamupalan jälkeen päivän toimet aloitetaan kunkin ryhmän tapojen mukaan. Toimintaa toteutetaan päiväkodissa pienryhmissä.

KAURASMÄEN PÄIVÄKOTI

Päiväkoti on avoinna päivittäin klo 6.30-17.00. Jos päivähoitoa tarvitaan ennen klo 6.30 aamulla tai klo 17.00 jälkeen iltapäivällä, tulee siitä sopia hyvissä ajoin henkilökunnan kanssa ja kirjata se Päikkyyn ajoissa. Yllättävät työaikaan tai opiskeluun liittyvät hoitoaikamuutokset sovitaan erikseen henkilöstön kanssa. Päiväkodin johtajana toimii Nina Toivonen ja vastaavana lastentarhanopettajana Suvi Järvinen.

Kaurasmäen päiväkodissa on kaksi ryhmää:

Pilvensirut, 1-3-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmä, n. 12 lasta
Ryhmässä 1 lastentarhanopettaja ja 2 lähihoitajaa

Sydänlinnut, 3-5-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmä, n 21 lasta
Ryhmässä 1 lastentarhanopettaja ja 2 lähihoitajaa.

TOIMINNAN KULKU

Kokoonnumme aamulla Pilvensirujen ryhmätilaan, jossa tarjoillaan aamupala klo 7.30-8.30 välisenä aikana. Sydänlinnut lähtevät omaan ryhmätilaansa noin klo 8.30. Tästä päivä jatkuu viikko-ohjelman mukaisesti molemmissa ryhmissä. Toimintaa toteutetaan päiväkodissa pienryhmissä.

1 VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET (Vasu, 11)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa (Vasu, 11).

2.1. PÄIVÄKODIN ARVOPERUSTA (Vasu, 17)

Varhaiskasvatyüksiköissä käydään säännöllistä arvokeskustelua siitä, miten Ylöjärven kaupunkistrategian arvot ja varhaiskasvatuksen perusteiden mukaiset arvot näkyvät varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Lisäksi on tärkeää, että jokainen varhaiskasvatuksen henkilökunnan jäsen miettii omia arvojaan ja miten ne näkyvät tavassa tehdä työtä lasten kanssa (Vasu, 19)

Tiikon ja Kaurasmäen päiväkodeissa keskeisiä arvoja ovat vuorovaikutukseen, turvallisuuteen (emotionaalinen ja fyysinen) ja osallisuuteen liittyvät teemat.

Vuorovaikutus ja turvallisuus

Aikuisten kanssa

Toimimme työyhteisössä toisiamme kunnioittavasti ja kuunnellen. Olemme avoimia erilaisille näkökulmille ja mielipiteille. Huomioimme sen, että toinen toimii tilanteessa eri tavalla kuin toinen, eikä se tarkoita sitä, että se olisi toista huonompi tapa. Emotionaalista turvallisuutta pyritään turvaamaan yhteisössämme siten, että toimimme luotettavasti ja tasa-arvoisesti toisiamme kohtaan. Ketään ei jätetä ulkopuoliseksi työyhteisön ja työn arjessa. Pyrimme huomaamaan toistemme vahvuudet ja uskallamme hyödyntää niitä arjessamme. Pyrimme työyhteisössämme siihen, että jokainen uskaltaa olla haavoittuvainen ja jokainen voi myöntää välillä tarvitsevansa apua. Autamme toisiamme arjen tilanteissa kuuntelemalla, ohjaamalla ja opettamalla toisiamme.

Työyhteisössämme on tärkeää antaa myönteistä palautetta ja kannustusta. Pyrimme vahvistamaan myönteisen palautteen antamista. Tähän pyrimme sillä, että annamme työtoverille palautetta pienistä asioista arjen keskellä, jotta palautteen anto ei kokonaan unohtuisi arjen hektisyydessä. Arjen pienet huomioimiset kasvattavat toistemme jaksamista ja tukevat motivaatiota. Pidämme tärkeänä turvallisuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta, että työyhteisössämme on turvallinen työympäristö, jossa saa purkaa myös jaksamistaan ja jaksamattomuuttaan toisten kanssa. Emotionaalista turvaa tuo se, että pystymme luomaan inhimillisen työyhteisön, jossa jokainen voi tuoda esiin omat tunnelmansa. Meille tärkeää on se, että apua voi avoimesti pyytää ja sitä myös avoimesti annetaan.

Pyrimme pitämään toisiamme tilanteiden tasalla arjen hetkissä ja myös yhteisissä työyhteisön suunnittelu- ja kehittämispäivissä. Koemme tärkeäksi sen, että jokainen tulee työssään kuulluksi ja tätä pyritään jatkossakin tukemaan tiimipalavereiden avulla. Pidetään huolta siitä, että työtoverikin kuulee ajankohtaisista asioista.

Lasten kanssa

Päiväkodin arvoperusta rakentuu ajatukselle lapsen edun ensisijaisuudesta. Jokainen lapsi on tärkeä ja arvokas omana erityisenä itsenään ja lapsuus elämänvaiheena merkityksellinen. Haluamme tarjota lapsille turvallisen oppimisympäristön, jossa aikuinen on vahvasti läsnä. Panostamme tasa-arvoiseen ja sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen.

Huomiota kiinnitetään fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Aikuiset ja lapset laativat yhdessä ryhmälle turvallisuuden kannalta tärkeät säännöt tai toimintaperiaatteet. Aikuiset myös ohjaavat lasten kaverisuhteita ja mahdollistavat kaikkien lasten kuulluksi tulemisen ryhmässä. Panostamme sallivaan ilmapiiriin, jossa jokainen on tärkeä ja arvokas omana itsenään. Aikuiset toimivat kokoaikaisina ihmisten välisen vuorovaikutuksen malleina ja heidän tulee kiinnittää erityistä huomiota omiin asenteisiinsa ja vuorovaikutukseensa. Aidon osallisuuden toteutuminen edellyttää sitä, että jokainen lapsi ja aikuinen voi kokea olevansa merkityksellinen ja tasavertainen ryhmänsä jäsen.

Lasten kanssa toimitaan arjessa yksilöllisyys huomioiden. Annetaan aikaa jokaiselle lapselle päivän aikana ja huomioidaan jokaisen lapsen kuulumiset. Päivän aikana toteutettavilla ”tuokiolla” huomioidaan jokaisen lapsen kuulluksi tuleminen. Perushoidontilanteita arvostetaan vuorovaikutuksen hetkinä, sillä niissä lapsen kanssa voidaan kohdata läheisesti ja keskustella lapsen kanssa. Vuorovaikutuksen tukemisessa tärkeintä on olla aikuisena lapsen saatavilla. Tarkoitus on toimia lasten kanssa siten, että olemme intensiivisesti läsnä. Lasten vuorovaikutusta ja osallisuutta tuetaan päiväkodissamme toimimalla pienryhmissä. Tällä tavoin pystymme turvaamaan paremmin jokaisen lapsen kohtaamisen ja kuulemisen. Pienryhmässä aikuinen pystyy paremmin tukemaan lapsen aloitteita ja kanssakäymistä muiden kanssa.

Huoltajien kanssa,

Pyrimme yksilölliseen kohtaamiseen arjen keskusteluissa ja kuulumisten vaihdoissa. Tarjoamme vanhemmille tasa-arvoiset mahdollisuudet olla tekemisissä henkilöstön kanssa. Pidämme tärkeänä sitä, että annamme tietoa vanhemmille siitä, kuinka saavuttaa henkilöstöä eli kerrotaan yhteystiedot ja väylät, joiden kautta yhteyden ottaminen parhaiten mahdollistuu. Mahdollisuuksien mukaan pyritään noudattamaan toiveita, mutta rehellisesti kerrotaan mitkä ovat resurssit eri tilanteissa. Toiveenamme on, että vuorovaikutussuhteet vanhempien kanssa muodostuisivat luottamuksellisiksi ja tasavertaisiksi.

Osallisuus

Lasten osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan mahdollistamalla kaikkien osallistuminen päiväkodin toimintaan. Aikuisten tärkeä tehtävä on suunnitella ja toteuttaa toimintaa siten, että lapsilla on mahdollisuus osallistua tasavertaisesti huolimatta heidän erilaisista

lähtökohdistaan, taitotasostaan ja mahdollisista tuen tarpeistaan. Lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa mahdollistetaan kuuntelemalla lapsia, kysymällä heidän näkemyksiään ja mielipiteitään sekä havainnoimalla lapsia. Lapsilta saatu palaute ja aikuisten tekemät havainnot dokumentoidaan ja dokumentteja hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.

Huoltajien osallisuutta tuetaan aidolla ja avoimella keskustelulla arjessa. Hyväksymme erilaiset näkökulmat ja kunnioitamme huoltajien toiveita. Kauden alussa kysymme, miten vanhemmat haluavat tulla kuulluksi ja mitä kautta he haluavat saada tietoa ja olla vuorovaikutuksessa. Tarkoitus on, että arjen keskusteluissa, päiväkodin tapahtumissa sekä sähköisten välineiden kautta vanhempien on mahdollista kertoa näkemyksiään ja osallistua halutessaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja kertoa toiveitaan sisältöihin liittyen.

2.2. LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN HUOMIOIMINEN PÄIVÄKODISSAMME (Vasu, 21)

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista eri toimintamuodoissa arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti arjessa havainnoimalla ja dokumentoimalla toimintaa. Toimintatapoja ja oppimisympäristöjä muokataan sellaisiksi, että ne mahdollistavat lapsen osallisuuden sekä lasten välisen että lasten ja aikuisten välisen vuorovaikutuksen (Vasu, 21)

2.2.1. AJATTELU JA OPPIMINEN (Vasu, 21)

Toimintaa toteutetaan laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti. Oppiminen on kokonaisvaltaista, eheytettyihin kokonaisuuksiin perustuvaa, esim. projekti- ja teematyöskentely tukevat laaja-alaista oppimista. Oppimisessa on tärkeää, että lapsi saa itse kokeilla ja kokea, joten lapsille tarjotaan aikaa ja mahdollisuuksia yrittää itse. Oppimista tuetaan kannustamalla ja iloitsemalla yhdessä onnistumisista ja oivalluksista.

Ajattelun ja oppimisen tukemisessa keskeinen merkitys on ihmisten välisellä vuorovaikutuksella. Aikuiset toimivat kokoaikaisina vuorovaikutuksen malleina sekä ohjaavat lasten keskinäisiä vuorovaikutustilanteita. Vuorovaikutusta harjoitellaan kaikissa arjen kohtaamisissa ja toiminnassa. Omien ajatusten ja oman mielipiteen ilmaisemista harjoitellaan sekä kahdenkeskisissä keskusteluissa että ryhmätilanteissa. Kuuntelemisen ja puheenvuoron ottamisen taito sekä rohkeus pyytää apua ovat tärkeitä harjoiteltavia taitoja. Lapsia kannustetaan ratkaisemaan ongelmia ja ristiriitatilanteita. Lasten ystäväystymistä ja ystävyyssuhteita tuetaan ja heitä ohjataan kaveritaidoissa. Kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa harjoitellaan toisen huomioon ottamista. Aikuinen ohjaa, sanoittaa ja mallittaa vuorovaikutusta kohtaamistilanteissa.

Tavoite: Tiikon ja Kaurasmaen päiväkodeissa jokainen ryhmä toteuttaa toimintaa pienryhmien muodossa. Pienryhmien avulla mahdollistetaan paremmin lasten kuulluksi tuleminen sekä vuorovaikutuksessa oppiminen. Pienryhmätoiminnassa lapset pystyvät mallintamaan niin aikuiselta kuin muilta lapsiltakin. Lapsi pystytään kohtaamaan paremmin ja huomioimaan yksilölliset tarpeet sekä tarjoamaan omaa aikaa aikuisen kanssa. Jokainen ryhmä saa pienryhmätoiminnalla aikaan turvallisemman oppimisympäristön ja vähennettyä

lasta stressaavia tekijöitä, kuten melua. Jokainen ryhmä määrittää ja suunnittelee pienryhmätoiminnan omalle ryhmälle sopivaksi, näin ollen ei ole tarkoitus, että jokaisella toiminta olisi samanlaista. Pienryhmien avulla mahdollistuu lapsille oivaltamiseen motivoiva ympäristö, kun aikuisen kanssa on aikaa paremmin keskittyä olemassa oleviin asioihin ja toimintaan.

Arviointi:

2.2.2. KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU (Vasu, 22)

YLÖJÄRVEN PAINOPISTEENÄ 2018

Varhaiskasvatuksessa painotetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Tavoitteena on vahvistaa lasten kykyä toimia yksilönä ja ryhmässä. Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat perusta ihmissuhteille. Hyvät taidot edistävät oppimista sekä tukevat mielenterveyttä ja hyvinvointia.

Lasten kanssa tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan arjen tilanteissa sekä ohjatuissa pienryhmissä erilaisten menetelmien avulla. Henkilöstö toimii hyvänä vuorovaikutuksen esimerkkinä. Henkilöstö tukee lasten kaveritaitoja ja sanoittaa sekä vuorovaikutusta että tunteita lapselle. Aikuinen on empaattinen, helposti lähestyttävä ja läsnä oleva.

Henkilöstön keskinäisen toiminnan tulee tiedostetusti ja johdonmukaisesti noudattaa samoja periaatteita ja arvopohjaa kuin lasten kanssa toimittaessa. Tärkeää on avoin, myönteinen ja toisia kunnioittava toimintakulttuuri. Samat toimintaperiaatteet koskevat yhteistyötä huoltajien kanssa (Vasu, 22–23).

Tavoite: Yksikössä laadittu kiusaamisenehkäisy suunnitelma on 28.09.2018 päivitetty

Tavoite: Varhaiskasvatuksessa on kiinnitetty huomiota kaveri ja tunnetaitoihin (tulospalkkaustavoite)

Mittari:

1. Varhaiskasvatuksessa on käytössä Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen ja kiusaamisen ehkäisy -lomake / lape
2. Asiakastyytyväisyyskysely toukokuussa 18: Onko päiväkodissa käytössä menetelmiä lasten ristiriitojen selvittämiseen. Tulostavoite 4.

Tavoite: Varhaiskasvatuksessa osallistutaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä tukeviin koulutuksiin

Mittari:

1. Henkilöstö on osallistunut johonkin aiheen koulutukseen (Hei, me jaksetaan – koulutuspäivään, Yhteispelikoulutukseen tai johonkin muuhun aiheen koulutukseen)

Arviointi tehdään tulospalkkauskoonnissa.

2.2.3. ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT (Vasu, 23) YLÖJÄRVEN PAINOPISTEENÄ 2018

Tavoite: Lasten ja nuorten perheiden liikkumisaktiivisuus lisääntyy (tulospalkkaus 2018)

Mittarina toimii huoltajille tehty kysely toukokuu18: Ovatko varhaiskasvatuksen työntekijät kannustaneet lapsia ja perheitä liikkumaan?

Tavoite: Toimintojen ja toimintaympäristön kehittäminen toiminnallisemmaksi (Hanke Liikunnallisen elämäntavan paikallisen kehittäminen)

Mittarit: Hankkeen liikuntasuunnitelma toteutuu

- Havainnointi- ja kehittämiskäynnit päiväkotiin.
- Liikuntavastaavat toimivat päiväkodissa. Toiminta rakenteissa
- Ympäristön muovaaminen liikunnallisemmaksi / keinot
- Osallistuminen varhaiskasvatuksen liikuntatapahtumiin
- Päiväkoti on liittynyt Ilo kasvaa liikkuen ohjelmaan

Arviointi on hankkeen loppuraportoinnissa.

2.2.4. MONILUKUTAITO JA TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIAN OSAAMINEN (Vasu, 24)

[Ylöjärven TVT suunnitelma](#)

Tavoite:

Tutustutaan yksiköissä seudulliseen ja Ylöjärven omaan varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintäteknologiasuunnitelmaan. Jatkossa yksikkö valitsee suunnitelmasta yksikön tavoitteet

Arviointi, rastita yksikköön sopiva vaihtoehto

- Henkilöstö on tutustunut suunnitelmaan
- Henkilöstö ei ole tutustunut suunnitelmaan

2.2.5. OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN (Vasu, 24)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen.

Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat. (Vasu, 24-25.)

Aikuiset ovat intensiivisesti läsnä ja aidosti kuuntelevat lasta. Aikuiset osoittavat kiinnostusta lasten ajatuksiin ja osoittavat omalla toiminnallaan, että lapsen ajatuksilla ja mielipiteillä on vaikutusta ja merkitystä. Lapset saavat tehdä itseään ja päiväkodin toimintaa koskevia valintoja ja päätöksiä. Lasten mielenkiinnon kohteita havainnoidaan ja otetaan toiminnan suunnittelun tueksi. Toimintaa mukautetaan lasten ajatusten ja innostusten mukaisesti. Esimerkiksi lapsia kiinnostava tema/aihe otetaan toiminnan tasolla ”käyttöön” suunnittelemalla askarteluita, lauluhetkiä, retkiä jne. Pienten lasten kohdalla havainnoinnilla ja vanhempien näkemyksillä on suuri painoarvo. Lasten osallisuutta tuetaan pienryhmillä. Kielellisen kommunikaation tukena hyödynnetään tukiviittomia, eleitä, kuvia sekä erilaisia materiaaleja, kuten tunnekortteja.

Tavoite: Tiikon ja Kaurasmäen päiväkodeissa sitoudutaan siihen, että jokainen ryhmä kehittää ryhmälle sopivan keinon osallistaa lapsia. Tämä voi olla esimerkiksi lasten valtuusto, äänestys, toivepuu, yhteiset säännöt, kuvien avulla ilmaiseminen jne. Kukin tiimi avaa käytössä olevan keinon omassa tiimisuunnitelmassaan.

Arviointi

3 PÄIVÄKODIN TOIMINTAKULTTUURI (Vasu, 26)

Rakennamme yhdessä päiväkodissamme toimintakulttuuria, jonka perustana on avoin ja monipuolinen vuorovaikutus. Yhteisössämme on tilaa erilaisille näkemyksille ja mielipiteille, me opimme toinen toisiltamme. Kokemus kuulluksi tulemisesta ja omista vaikuttamisen mahdollisuuksista kannustaa tuomaan esiin omia mielipiteitä ja ajatuksia. Kiinnitämme erityistä huomiota päiväkodin hyvän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin turvaamiseen muutostilanteissa.

Lasten hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät päiväkotipäivän selkeä struktuuri tai päiväjärjestys. Päiväjärjestyksen sisällä toimintaa toteutetaan joustavasti, lapsia kuunnellen ja heidän kiinnostuksen kohteensa huomioiden. Aikuisen tärkeänä tehtävänä on kiireettömän ja sallivan ilmapiirin luominen. Huomiota kiinnitetään fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Aikuiset ja lapset laativat yhdessä ryhmälle turvallisuuden kannalta tärkeät säännöt tai toimintaperiaatteet, huomioiden aina jokaisen ryhmän erityisyyden ja tarpeet. Aikuiset myös ohjaavat lasten kaverisuhteita ja mahdollistavat kaikkien lasten kuulluksi tulemisen ryhmässä. Panostamme sallivaan ilmapiiriin, jossa jokainen on tärkeä ja arvokas omana itsenään. Aikuiset toimivat kokoaikaisina ihmisten välisen vuorovaikutuksen malleina ja heidän tulee kiinnittää erityistä huomiota omiin asenteisiinsa. Aidon osallisuuden toteutuminen edellyttää sitä, että jokainen lapsi ja aikuinen voi kokea olevansa ryhmän ja yhteisön merkityksellinen ja tasavertainen jäsen.

3.1. TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMINEN JA SITÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (Vasu, 27)

OPPIVAN YHTEISÖN PERIAATTEET (Vasu, 28)

Varhaiskasvatus osallistuu aktiivisesti seudulliseen kehittämistyöhön ja valtakunnalliseen kehittämis- ja arviointityöhön. Varhaiskasvatuksessa toiminnan kehittämisessä ja arvioinnissa hyödynnetään uusinta tutkimustietoa ja lisäksi seurataan yhteiskunnallista lapsiin ja nuoriin liittyvää keskustelua. Oppilaitosten kanssa tehdään tutkimus-, koulutus- ja harjoitteluyhteistyötä.

Varhaiskasvatuksessa tuetaan yksiköiden ja toimintamuotojen omaa kehittämistyötä. Kokemuksia ja hyviä käytäntöjä jaetaan henkilöstön kesken. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia ammatilliseen keskusteluun ja henkilöstön ja toimintakulttuurin kehittämistä tuetaan muun muassa vakiinnuttamalla agentti- ja mentorointimentelmät osaksi varhaiskasvatuksen toimintaa. (Vasu s.28.)

Päiväkodissa jokaisella on mahdollisuus ilmaista erilaisia mielipiteitä ja tunteita. Kokeilemme erilaisia toimintatapoja ja arvioimme ja kehitämme toimintaa yhdessä lasten ja koko henkilöstön kanssa. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Päiväkodissa sallitaan uusia kokeiluja ja kannustetaan toisia ja opitaan toisilta uutta jokapäiväisissä kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa. Aikuiset toimivat roolimalleina lapsille, mutta myös huomaavat lasten tavan osallistua ja tehdä asioita ja saavat sitä kautta uutta näkökulmaa oppimiseen.

Tavoite:

- Henkilöstö jakaa osaamistaan: Hallinnollisen yksikkömme (Tiikko-Veittijärvi-Kaurasmäki) yhteiset kehittämispäivät osaamisen jakamisen teemalla toteutetaan 2 x toimintakauden aikana
- Henkilöstön siirtyminen joustavasti yksiköstä toiseen lyhytaikaisesti ja mahdollisuuksien mukaan myös koko toimintakauden ajaksi
- Koulutusten antia jaetaan koko työyhteisölle ja/tai hallinnollisen yksikön työntekijöille

Arviointi:

LEIKKIIN JA VUOROVAIKUTUKSEEN KANNUSTAVA YHTEISÖ (Vasu, 28)

Varhaiskasvatuksessa mahdollistetaan pitkäkestoinen leikki, jossa huomioidaan lasten esittämät ajatukset ja toiveet. Pitkäkestoisien leikin mahdollistamiseksi on tärkeää, että kaikki päiväkodissa työskentelevät henkilöt keskustelevat yksikkökohtaisista käytännöistä ja toimintatavoista. (Vasu, 29.)

Leikki on keskeisessä roolissa lasten oppimisessa. Kunnioitamme ja arvostamme lasten leikkiä, leikille annetaan tilaa ja aikaa, leikkiä mahdollistetaan sekä sisällä että ulkona. Aikuiset luovat leikille suotuisia olosuhteita, osallistuvat leikkiin ja ohjaavat sitä. Lasten

mielenkiinnon kohteisiin ja leikki-ideoihin tartutaan, leikkiä rikastutetaan ja kannatellaan. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Leikki saa näkyä ja kuulua. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin ja leikkirauha. Lapset saavat vaikuttaa päiväkodin leikkivälinehankintoihin.

Tavoite: Annamme leikkien jäädä kesken ja mahdollistamme tilaisuuden jatkaa alkanutta leikkiä esimerkiksi ulkoilun jälkeen tai seuraavana päivänä.

Arviointi:

OSALLISUUS YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO TOIMINNASSA (Vasu, 24 ja 30)

Tavoite: Huomioimme yksiköissämme tasa-arvon siten, että se toteutuu yksilön kautta. Tuemme kutakin lasta yksilöllisen tarpeen mukaan, jotta kukin tuntee olevansa yhdenvertainen ryhmässä.

Arviointi:

3.2. OPPIMISYMPÄRISTÖT s. 30

Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään suunnitelmallisesti monipuolisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät toimintaperiaatteet sekä mahdolliset muut yhteistyötahot kirjataan toimintasuunnitelmaan.

Toimintasuunnitelmaan kirjattuja oppimisympäristöön liittyviä asioita ja niiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään vuosittaisen itsearvioinnin yhteydessä. Oppimisympäristöjen arviointia ja kehittämistä tehdään yhdessä lasten ja huoltajien kanssa sekä vertaisarvioinnin keinoin. Oppimisympäristöjen kehittämistä toteutetaan yhdessä Ylöjärven kaupungin tekniikka- ja ympäristöosaston kanssa. (Vasu, 31–32.)

Tavoite:

1. Oppimisympäristöihin liittyvät toimintaperiaatteet:
Päiväkodin ryhmätilat ja sali ovat kaikkien lasten käytettävissä. Päiväkodin aidattu piha ja lähimetsät sekä leikkipuistot ovat myös tärkeitä oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti ja oppimisympäristöä myös muokataan: pyrimme luomaan oppimista tukevaa, lapsia osallistavaa ja leikkiin houkuttelevaa oppimisympäristöä lähtien lasten toiveista, kiinnostuksesta ja tarpeista. Hyödynnämme myös monipuolisesti päiväkodin lähiympäristöä, joka tarjoaa monimuotoisia mahdollisuuksia oppimiseen sekä liikkumisesta ja luonnosta nauttimiseen.
2. Työtapoihin liittyvät toimintaperiaatteet:
Ryhmien toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsi on mahdollisimman ison osan päivästäan pienryhmässä.

Arviointi:

Tavoite:

Yksikön turvallisuussuunnitelma on päivitetty 24.9.2018

3.3. YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA s. 32

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tiedonsiirtokäytänteet on selvitetty varhaiskasvatuksen erillisessä ohjeistuksessa varhaiskasvatussuunnitelman sivuilla 16–17.

HUOLTAJIEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ JA OSALLISUUS s. 32

Huoltajilla on mahdollisuus antaa halutessaan palautetta varhaiskasvatuksen toiminnasta ja lapsen yksilöllistä tarpeista. Palaute käsitellään ja siihen vastataan. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään saadun palautteen pohjalta. Yhteistyön toimivuutta ja kehittämistä arvioidaan säännöllisesti asiakastytyväisyyskyselyllä. Huoltajia tiedotetaan tuloksista ja niitä hyödynnetään toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Tiedottamista ja viestintää toteutetaan sähköisillä välineillä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö kannustaa huoltajia osallistumaan yhteiseen suunnitteluun ja arviointiin sekä tulee huoltajia keskinäisessä verkostoitumisessa. Perheille järjestetään vanhempainiltoja sekä yhteisiä juhlia ja tapahtumia. Varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu myös Ylöjärvellä järjestettäviin lasten ja nuorten tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan. (Vasu, 33.)

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on jokapäiväistä ja avointa ja perustuu molemmin puoliseen luottamukseen ja rehellisyyteen. Päiväkodin henkilökunta alkaa rakentaa tätä kokonaisuutta heti ensimmäisestä perheen kohtaamisesta lähtien. Perheiden yksilölliset tarpeet pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin. Lasten päivittäiset kuulumiset kerrotaan huoltajille ja vaikeistakin asioista puhutaan avoimesti, jotta asiat pysyvät oikeissa mittasuhteissa. Tietoa ja havaintoja lapsen kasvusta ja kehityksestä ja oppimisesta jaetaan vanhemmille säännöllisesti ja vastavuoroisesti vanhemmilta toivotaan tietoa siitä, miten lapsen kanssa toimitaan kotona tai mitä erityisiä toiveita tai tarpeita lapsella on.

Huoltajilla on mahdollisuus osallistua päiväkodin toimintaan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Tiedotamme vanhemmille erilaisista päiväkodin tapahtumista Päikyn kautta ja jaamme mainoksia Ylöjärven kaupungin järjestämistä lapsiperheille suunnatuista tapahtumista ja muista ajankohtaisista asioista. Päikky toimii muutenkin hyvänä ja nopeana arjen apuna tiedottamisessa vanhempien ja henkilöstön kesken.

TIEDOTTAMINEN JA PÄIVITTÄINEN KOHTAAMINEN /TIETO LAPSEN PÄIVÄSTÄ, (TVT-suunnitelma, 8)

Tavoite:

1. Toteutetaan yksikössä huoltajille vuoden aikana vähintään yksi yksikön oma kysely
2. Huoltajille esitellään sähköisten palvelujen käyttöä kuten Päikkyä ja Efficaa.

Arviointi:

MONIALAINEN YHTEISTYÖ (Vasu, 33)

Varhaiskasvatus toimii yhteistyössä lapsiperheiden sosiaalipalveluiden, terveydenhuollon, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa sekä hallinnon että käytännön toiminnan tasolla. Muita yhteistyötahoja ovat mm. seurakunta, yhdistykset sekä yksityiset palveluntuottajat (Vasu, 34).

Arviointi:

4 VARHAISKASVATUKSEN PEDAGOGISEN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN (Vasu, 35)

- Päiväkodin suunnittelukäytännöt, palaverikäytännöt ja työryhmät

Henkilöstön tiimipalaverit toteutetaan viikoittain. Tiimipalavereissa jaetaan lapsista tehtyjä havaintoja, sovitaan yhdenmukaisia toimintakäytäntöjä sekä suunnitellaan ja arvioidaan ryhmän pedagogista toimintaa.

Lisäksi toteutetaan lastentarhanopettajien pedagogisia tiimipalavereja viikoittain, yhteistyössä Kaurasmäen päiväkodin kanssa. Myös lähihoitajille järjestetään aikaa yhteisiin kokoontumisiin. Pari kertaa toimintakauden aikana toteutetaan Tiikko-Veittijärvi-Kaurasmäen yhteiset opettajien pedapalaverit ja hoitajatiimien kokoontumiset.

Tarpeen mukaan perustetaan työryhmiä liittyen mm. tuleviin tapahtumiin tai toiminnan kehittämiseen.

- Päiväkodin dokumentointikäytännöt

Lasten toimintaa ja oppimista havainnoidaan ja havaintoja kirjataan ryhmän työntekijöiden toimesta. Lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat myös dokumentoinnin välineitä. Vasuja arvioidaan pitkin toimintakautta tehden niihin päivityksiä tarvittaessa.

Ryhmän työntekijät kirjaavat Päikkyyn viestin päivän toiminnasta, jotta tieto kulkeutuu myös vanhemmille siitäkkin huolimatta, että lapsen oman ryhmän aikuinen ei ole enää paikalla lasta haettaessa. Päikky -järjestelmää käytämme myös valokuvien lähettämiseen vanhemmille.

- Päiväkodin käytössä olevat työtavat

Päiväkodissa toimintaa toteutetaan pääsääntöisesti pienryhmissä. Pienryhmät ovat joustavia ja osin vaihtuvia. Tavoitteena on, että enin osa lapsen päivästä toteutuu pienessä ryhmässä. Pienryhmissä toimimisella pyritään siihen, että jokainen lapsi tulee kuulluksi ja kohdatuksi. Pienryhmissä aikuisilla on paremmat mahdollisuudet toteuttaa havainnointia ja vastata lasten aloitteisiin. Pienryhmien muodostamisen tärkeänä lähtökohtana on se, miten ryhmät tukevat lasten osallisuutta, mielenkiinnon kohteita, ystävyysuhteita ja oppimista. Ryhmän toimintaa porrastetaan siten, että samanaikaisesti toimivat eri pienryhmät, jolloin osa lapsista ulkoilee toisten toimiessa sisätiloissa.

- Leikki ja sen toteutuminen

Leikki on lasten merkityksellisin oppimisen muoto ja leikin elementtejä on mukana kaikessa toiminnassa. Sekä lasten omaehtoiselle leikille että ohjatulle leikille annetaan aikaa ja tilaa. Leikissä lapset harjoittelevat ja testaavat niitä asioita, joita he kulloinkin opettelevat. Aikuiset ovat läsnä ja saatavilla, kun lapset leikkivät. He

mahdollistavat lasten leikkiä, rikastavat sitä ja tekevät havaintoja lasten keskinäisestä toiminnasta ja vuorovaikutuksesta. Aikuisten tulee välillä myös osallistua itse leikkiin.

Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut oppimisen alueet toteutuvat laaja-alaisen oppimisen periaatteiden mukaan toteutetussa eheytyksessä toiminnassa. Arjen vuorovaikutustilanteisiin, myös perushoitotilanteisiin sisällytetään pedagogisia elementtejä, kun lasta kuunnellaan, hänen kanssaan keskustellaan, häntä ohjataan ja opastetaan taitojen harjoittelemisessa, häntä kannustetaan pohtimaan ja tutkimaan asioita ja keksimään ratkaisuja ongelmatilanteisiin. Laaja-alaisesti, lasten mielenkiinnon kohteista lähtien suunniteltu, eheytetty toiminta sisältää elementtejä usealta oppimisen alueelta. Tärkeää on, että toiminta on monipuolista ja lapsille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua asioihin ja ilmiöihin monialaisesti eri aistikanavien kautta ja mahdollisimman toiminnallisesti.

5 KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKI (Vasu, 50)

Varhaiskasvatuksessa lapsen kehitystä ja oppimista havainnoidaan säännöllisesti. Havainnoinnin lisäksi päiväkodeissa voidaan käyttää erilaisia arviointimenetelmiä, joiden käyttöä arvioidaan yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajien kanssa. Arvioinnit tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Havainnoinnin ja arvioinnin perusteella lapsi ohjataan tarvittaessa tarkempiin tutkimuksiin perhekeskukseen.

Ylöjärven varhaiskasvatuksessa lapsen tarvitsema kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään pääsääntöisesti päiväkodissa. Perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa on käytettävissä varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatio kehityksen ja oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa sekä tuen järjestämisessä. (Vasu,51.)

Päiväkodissa lapsen kehitystä ja oppimista tuetaan lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen aikana sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Kehityksen ja oppimisen tuki rakentuu lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Tuen tarpeen havainnointi ja tuen antaminen kuuluvat koko henkilöstölle heidän koulutuksensa, työnkuviansa ja vastuidensa mukaan. Huoltajan kanssa keskustellaan tuen saamisen mahdollisuudesta ja tuen keskeisistä periaatteista. Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella.

Lapselle laaditaan tarvittaessa vanhempien kanssa yhteistyössä tuen suunnitelma; yleinen tuki on jokapäiväistä, jokaisessa ryhmässä toteutettavaa tukea kaikille lapsille. Tämän lisäksi on kaksi muuta tuen porrasta; tehostettu tuki ja erityinen tuki. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena ja muotoisena kuin se on lapselle tarpeellista.

Päiväkodissa on käytössä ns. Arjen tuki-lomake, minkä avulla voidaan tehdä havaintoja lapsen tuen tarpeista ja tarkastella niitä päiväkodin arjessa sovitulla aikavälillä. Arjen tuki-lomake täytetään myös niiden lasten osalta, jotka ovat S2-lapsia eli suomi toisena kielenä lapsia.

Tiikon päiväkodissa varhaiskasvatuksen erityisopettajana toimii Sari Listenmaa ja Kaurasmäen päiväkodissa Suvi Hiitelä. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee ja ohjaa päiväkodin työntekijöitä ja perheitä tuen asioissa.

Tavoite:

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitut toimenpiteet ja menetelmät toteutuvat

Arvioidaan: Toimenpiteiden ja menetelmien toteutumista arvioidaan jokaisen lapsen kohdalla yhdessä lapsen huoltajien ja henkilöstön kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioitaessa.

6 PEDAGOGISEN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN (Vasu, 57)

Ylöjärven varhaiskasvatuksessa arvioidaan yksikön toimintasuunnitelmaa, ryhmäkohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa itsearviointin, kyselyjen ja keskustelun keinoin. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään erilaisia dokumentteja. Lapsille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuuksia ajatustensa ja mielipiteidensä esittämiseen. Huoltajille järjestetään säännöllisesti tilaisuuksia varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Asiakas- ja henkilöstökyselyjä toteutetaan säännöllisesti. Eri tavoilla saatujen palautteiden perusteella tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa. Varhaiskasvatusyksikön tulokset annetaan tiedoksi asianomaisille. Koko kaupunkia koskevat tulokset julkaistaan kaupungin verkkosivuilla. (Vasu, 58.)

- Yksikössä käytössä olevat arviointikäytännöt:
Asiakastyytyväisyyskysely, työtyytyväisyyskysely, kehityskeskustelut
- Jatkuvaa arviointia toteutamme lapsia havainnoimalla, havaintoja dokumentoimalla, tiimeissä keskustellen ja päivittämällä lasten vasuja sekä ryhmävasuja havaintojen perusteella tarpeen mukaan.
- Huoltajille pyrimme järjestämään mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin esim kyselyjen avulla (sekä koko varhaiskasvatuksen yhteiset että talon omat kyselyt esim. vanhempainilloissa) ja järjestämällä huoltajille mahdollisuuksia kohtaamiseen ja keskusteluun päiväkodilla esim. vasusta.
- Toimintasuunnitelman toteutumista arvioidaan:
  - Toimintasuunnitelmaan kirjattujen arviointikäytäntöjn mukaisesti
  - Tunne- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnin ja kiusaamisen ehkäisyn arvioinnin tueksi kehitettyjen lomakkeiden avulla

- Miten tuetaan lapsen arviointitaitoja:
  - pienten lasten kanssa käytetään kuvia apuna arvioimisen mahdollistamiseksi
  - lapsille tehdään näkyväksi ja sanoitetaan heidän onnistumisiaan, kehitystään ja oppimistaan
- Henkilöstön itsearviointi: KESU-nelikenttäarviointi